

مراقبت کرامت محور و تکریم مادر باردار

• تکریم زن باردار در دوران بارداری و هنگام زایمان:

- در سراسر جهان اغلب زنان رفتاری غیرمحرمانه و توهین آمیز در طی دریافت خدمات و مراقبت‌های دوران بارداری و زایمان تجربه می‌کنند. شواهدی از بی‌احترامی و مراقبت‌های نامحرمانه هنگام زایمان شامل: آزار کلامی، اجبار به پرداخت غیر رسمی، انجام مداخلات پزشکی مانند سزارین غیر اورژانس، اپیزیاتومی، توبکتومی، انتقال خون، هیستریکتومی، امتناع از تسکین درد، عدم حضور همسر و اعضای خانواده، عدم امکان تصمیم‌گیری زنان در هنگام زایمان، جدایی مادر و فرزند، عدم استفاده از پارتیشن برای حفظ حریم خصوصی، فقدان رضایت آگاهانه، تبعیض و مراقبت تحقیرآمیز در مراکز زایمانی سراسر جهان مشاهده می‌شود.
- حقوق شناخته شده برای زنان باردار به شرح زیر مشخص شده است: حق رفتار با عزت و احترام، حق درمان بودن از آسیب و بدرفتاری، حق دسترسی به اطلاعات، احترام به انتخاب و ترجیحات وی، حضور همراهی در طول مراقبت بارداری و زایمان، حفظ حریم خصوصی و محرمانگی، برابری جنسیتی، آزادی از تبعیض، دریافت مراقبت منصفانه و حق دسترسی برابر به خدمات بهداشتی و درمانی در بالاترین سطح سلامت

- سازمان بهداشت جهانی بیانیه ای در مورد توجه فوری به بی احترامی و سوء استفاده در هنگام زایمان نشان داده است
- مراقبتهای نامحترمانه در هنگام زایمان کاملاً در تضاد با لحظات عشق و شادی تولد نوزاد بوده و می تواند به نوزادان آسیب جسمی و به زنان آسیب جسمی و روحی و روانی وارد کند و سبب تجربیات و پیامدهای منفی بسیاری از جمله نارضایتی از زایمان ، کاهش میل مادران جهت بارداری مجدد ، کاهش مراجعه به مراکز درمانی در هنگام زایمان و افزایش میل به سزارین انتخابی شود
- کرامت انسانی حقی است که تحت هیچ شرایطی در این دنیا از انسان سلب نمی شود حتی پس از مرگ ، جسد اوقابل احترام است و مناسک خاص خود را دارد

- از این رو بیانی‌ه ی سازمان جهانی بهداشت در سال 2014 به منظور جلوگیری و از بین بردن بی احترامی و سوء استفاده زنان باردار در هنگام بارداری و زایمان اقدامات زیر را توصیه کرده است:

- 1- حمایت دولت ها سازمان های توسعه برای تحقیق و فعالیت در زمینه بی احترامی و سوء استفاده

- 2- اجرا ، پشتیبانی و تقویت برنامه های طراحی شده برای بهبود کیفیت مراقبت سلامت مادران، با تمرکز قوی بر مراقبت محترمانه به عنوان یک جزء ضروری از مراقبت با کیفیت

- 3- تاکید بر حقوق زنان جهت تکریم آنان و ارائه ی مراقبتها ی بهداشتی محترمانه در سراسر دوران بارداری و زایمان

- 4- ایجاد سیستم های پاسخگو و حمایت حرفه ای برای پایش داده های مربوط به شیوه های مراقبت محترمانه و غیرمحترمانه

- 5- مشارکت همه ذی نفعان ، از جمله زنان در تلاش برای بهبود کیفیت مراقبت ها و از بین بردن شیوه های بی احترامی و توهین آمیز

منشور مراقبت محترمانه

• منشور مراقبت محترمانه مادری Respectful Maternity Care

که نخستین بار توسط سازمان جهانی بهداشت و ائتلاف مراقبت محترمانه (اتحاد روبان سفید 2019) معرفی شد بر این اصل استوار است که زنان در طول بارداری، زایمان و پس از آن، حق دارند با کرامت، احترام و بدون تبعیض مورد مراقبت قرار بگیرند. توصیه های بین المللی سازمان بهداشت جهانی بر نقش حیاتی روابط بین فردی بین مادر باردار و مراقبت کننده برای ایجاد یک تجربه مثبت زایمان و تسهیل نتایج خوب بارداری تاکید دارد و به تغییر رویکرد زایمان پزشکی شده و بازگشت به رویکرد مراقبت زن محور در حین زایمان تاکید می کند.

• سازمان جهانی بهداشت (2018) برای بهبود خدمات مادران کرامت را در کنار عدالت و کیفیت قرار داده است. سالانه 303000 مرگ مادر و 2.7 میلیون مرگ نوزاد در حین زایمان رخ می دهد و 2.6 میلیون نوزاد مرده بدنیا می آید. علل شایع شامل زیرساخت ناکافی یا غیربهداشتی، فقدان کارکنان شایسته و با انگیزه، کمبود دسترسی یا کیفیت پایین داروها و سایر منابع، انطباق ضعیف مداخلات و اقدامات بالینی مبتنی بر شواهد

- ارائه خدمات کرامت محور در تمام کشورها در حال ترویج است. ابتدای شروع خدمات تکریم مادر از سال 2000 است که توسط سازمان بهداشت جهانی به صورت بیمارستان های دوستدار مادر و کودک تعریف شده است. شروع توجه به مراقبت کرامت محور توسط سازمان بهداشت جهانی از سال 2018 بوده و این منشور در واقع منشور حقوق زن در بارداری و زایمان است و 12 حق اساسی را برای مادران بیان می کند و تاکید بر جوانب فرهنگی ، اجتماعی و روانشناختی مراقبت دارد
- در این چارچوب بهبود کیفیت ارائه خدمت ، بهبود پیامدها را به دنبال دارد

• منشور سازمان جهانی بهداشت برای بهبود کیفیت مراقبتها:

1- حق برخورداری از کرامت و احترام انسانی : مراقبت و درمان مادر و نوزاد با دلسوزی و احترام و حفظ شان و وقار و کرامت مادر و نوزاد و خانواده بدون سوئ استفاده یا abuse فیزیکی ، کلامی ، عاطفی و عدم تحقیر یا بدرفتاری کلامی و فیزیکی و پرهیز از خشونت

تدارک مراقبتهایی مطابق با فرهنگ زنان و احترام به رسوم شخصی و ارزشها و حقوقی که خودشان درخواست می کنند مراقبین باید از **مراقبت غیر محترمانه** پرهیز کنند و توجه خود را به معرفی و شناخت و حذف موارد غیر محترمانه و سوئ استفاده از مادر و نوزاد اختصاص بدهند

2- حق برابری و نبود تبعیض : احترام به حقوق هر زنی برای دسترسی و دریافت **مراقبت بدون تبعیض و زایگان یا مقرون به صرفه** در طی فرایند بارداری و زایمان و پس از زایمان ضروری است . دسترسی برابر به خدمات بدون توجه به قومیت ، مذهب ، ملیت یا سایر شرایط برای تمام مادران باردار الزامی است.

3- حق دریافت مراقبت با کیفیت و استاندارد: ارائه خدمات ایمن ، علمی ، به روز و مناسب از سوی ارائه دهندگان سلامت برای مادران باردار ضروری است. فراهم کردن **مراقبتهای مبتنی بر شواهد** برای مادر و نوزاد و خانواده بر اساس آخرین مطالعات و پرهیز از انجام مداخلات روتین و غیر علمی برای مادران باردار الزامی است.

RMC

مراقبت کرامت محور

- **4-حق بر تصمیم گیری آگاهانه:** دریافت اطلاعات کافی و شفاف در مورد روند بارداری و زایمان از حقوق مادر باردار است و مشارکت مادر در تصمیم گیری مربوط به اقدامات دوران بارداری و زایمان ضروری است. مراقبت توأم با **انتخاب آگاهانه** و رعایت ایمنی مادر و نوزاد و حفظ حریم خصوصی باشد و ایجاد یک رابطه مودبانه با همدلی، پشتیبانی و **ارتقای اعتماد به نفس و توانمند سازی افراد کمک کننده است.** مراقبت دوران بارداری باید حمایت کننده و اختصاصی هر فرد باشد و بر پایه ارزشهای فرد و ارائه بهترین مدل خدمت با **مدل مشارکتی بین مراقبین سلامت و مادر -نوزاد و خانواده**اش باشد. تمام پروسیجرها و مداخلات برای مادر و خانواده توضیح داده شود و اگر مداخله ضرورت ندارد و گزینه جایگزین دارد باید به مادر توضیح داده شود و در تمام بحث ها شرکت داده شود و در تصمیم گیری برای درمان مشارکت داده شود
- **5-حق محرمانگی و حفظ حریم خصوصی:** حفظ اسرار پزشکی، محرمانه ماندن اطلاعات و رعایت حریم شخصی در محیط زایمان اجرا شود.
- **6- حق داشتن همراه و حمایت مادر باردار:** حمایت مداوم در طی لیبر و زایمان برای تمام مادران و آگاهی مادر از این حق و همه مادران از این مراقبت ها بر خوردار باشند. امکان حضور فرد مورد اعتماد مادر برای حمایت روحی و روانی در تمام مراقبتهای دوران بارداری و هنگام زایمان مهیا شود.

مراقبت کرامت محور RMC

- 7- حق برخورداری از مراقبت مستمر و مداوم: فراهم کردن مراقبتهای مستمر و مداوم برای مادر -نوزاد و خانواده بر پایه ارزشها و مراقبتهای مبتنی بر شواهد و هدایت شده بوسیله انتظارات زنان که بر پایه بهبود پیامدهای سلامتی استوار است. مراقبت های روتین مامایی برای تمامی زنان باید در دسترس باشد و آموزش کارکنان در رابطه با اورژانس های مامایی و شناسایی و درمان عوارض بارداری و زایمان و پایداری سیستم ارجاع مناسب و پاسخگویی مستمر انجام شود. سازماندهی مراقبت کنندگان با ایجاد برنامه ها و استراتژی برای ارتباطات ، مشاوره و ارجاع بین تمام سطوح مراقبتی انجام شود. از مراقبین بهداشتی انتظار می رود که مراقبتهای روتین را همراه با کرامت ، احترام ، حفظ شان و وقار مادران و انتخاب آگاهانه برای مادر -نوزاد و خانواده اش داشته باشند.
- 8- حق برخورداری از تسکین درد: روشهای غیردارویی کاهش درد در طی لیبر و زایمان به عنوان گزینه ایمن تر پیشنهاد شود و روشهای دارویی در صورت درخواست مادر در دسترس باشند. تکنیک های آرام بخشی ، ماساژ ، رایحه ، آوا درمانی در دسترس باشد.
- 9- پرهیز از انجام پرسیجرهای غیرضروری: در حاملگی نرمال پرهیز از پرسیجرهای زیان آوری که مطالعات کافی از سود و زیان آنها برای استفاده روتین وجود ندارد.
- 10- حق دریافت امکانات سلامت: افزایش سلامتی و پیشگیری از بیماری برای مادر ، نوزاد ، شامل تغذیه خوب ، آب سالم ، سرویس بهداشتی ، تنظیم خانواده ، پیشگیری از عوارض

مراقبت کرامت محور RMC

- **11-حمایت نیروی انسانی:** سیاست حمایت نیروی انسانی برای استخداام و حفظ کارمندان و اطمینان از اینکه کارمندان ایمن و سلامت و محترم باشند و کرامتشان حفظ شود تا اینکه قادر به فراهم کردن مراقبت با بهترین کیفیت و مبتنی بر همکاری و اختصاصی برای زنان و نوزادان در یک محیط کاری مثبت باشند
- **12-انجام شیردهی و تماس پوست با پوست:** ارتقای شیردهی و تماس پوست با پوست که مربوط به 10 اقدام بیمارستان دوستدار کودک است.

**In seeking and receiving
maternity care before,
during and after childbirth:**

1
ARTICLE 1

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
**BE FREE FROM
HARM AND ILL
TREATMENT**
NO ONE CAN PHYSICALLY
ABUSE YOU

2
ARTICLE 2

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
**INFORMATION, INFORMED
CONSENT AND REFUSAL,
AND RESPECT** FOR HER
CHOICES AND
PREFERENCES, INCLUDING
COMPANIONSHIP
DURING MATERNITY CARE
NO ONE CAN FORCE YOU OR DO
THINGS TO YOU WITHOUT YOUR
KNOWLEDGE AND CONSENT

3
ARTICLE 3

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
PRIVACY AND
CONFIDENTIALITY
NO ONE CAN EXPOSE YOU OR
YOUR PERSONAL INFORMATION

4
ARTICLE 4

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
**BE TREATED WITH
DIGNITY AND
RESPECT**
NO ONE CAN HUMILIATE
OR VERBALLY ABUSE YOU

All rights are grounded in established international
human rights instruments including the Universal
Declaration of Human Rights; the Universal Declaration on
Bioethics and Human Rights; the International Covenant
on Economic, Social and Cultural Rights; the International
Covenant on Civil and Political Rights; the Convention on the
Elimination of All Forms of Discrimination Against Women;
the Declaration on the Elimination of Violence Against
Women; the Report of the Office of the United Nations High
Commissioner for Human Rights on preventable maternal
mortality and morbidity and human rights; and the United
Nations Fourth World Conference on Women, Beijing.
National instruments are also referenced if they make
specific mention of childbearing women.

Safe Motherhood is more than the prevention of death
and disability...It is respect for every woman's humanity,
feelings, choices, and preferences.

**RESPECTFUL
MATERNITY CARE:
THE UNIVERSAL
RIGHTS OF
CHILDBEARING
WOMEN**

5
ARTICLE 5

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
**EQUALITY,
FREEDOM
FROM DISCRIMINATION,
AND EQUITABLE CARE**
NO ONE CAN DISCRIMINATE
BECAUSE OF SOMETHING THEY
DO NOT LIKE ABOUT YOU

6
ARTICLE 6

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
HEALTHCARE
AND TO THE HIGHEST
ATTAINABLE LEVEL
OF HEALTH
NO ONE CAN PREVENT
YOU FROM GETTING THE
MATERNITY CARE YOU NEED

7
ARTICLE 7

EVERY WOMAN HAS THE RIGHT TO
**LIBERTY, AUTONOMY,
SELF-DETERMINATION,
AND FREEDOM
FROM COERCION**
NO ONE CAN DETAIN YOU OR YOUR
BABY WITHOUT LEGAL AUTHORITY

**Disrespect and abuse during
maternity care are a violation of
women's basic human rights.**

**For more information visit:
www.whiteribbonalliance.org/respectfulcare**

اتحاد روبان سفید

- **اتحاد روبان سفید White Ribbon Alliance** یک شبکه مردم نهاد است و در بیش از 90 کشور فعال است. هدف اصلی این اتحاد، دفاع از حقوق مادران برای دسترسی به مراقبتهای ایمن، محترمانه و با کیفیت در دوران بارداری و زایمان است. پایان دادن به مرگ و میر قابل پیشگیری مادران و نوزادان و ارتقای مراقبت کرامت محور برای زنان در همه جوامع است.
- **مهمترین فعالیت ها و دستاوردهای اتحاد روبان سفید:**
  - 1- تدوین و معرفی منشور مراقبت محترمانه مادری
  - 2- آگاهی رسانی و مطالبه گری اجتماعی و ارتقای آگاهی عمومی درباره حقوق زنان در مراقبتهای باروری و زایمان
  - 3- توانمندسازی زنان جامعه و ایجاد بستر برای اینکه زنان بتوانند در تصمیم گیری های مرتبط با سلامت خود مشارکت فعال داشته باشند
  - 4- همکاری با دولت ها و سازمانهای بین المللی برای تغییر سیاست ها و ارتقای استانداردها در نظام سلامت کشور
- نماد این اتحاد روبان سفید است که نشانه ای از تعهد به پایان دادن به بی عدالتی و خشونت علیه زنان در دوران بارداری و زایمان محسوب می شود

تکریم مادر باردار

- تکریم مادر باردار یعنی نگاه و رفتاری سرشار از احترام ، همدلی و حمایت نسبت به زن باردار در تمام مراحل بارداری و زایمان و پس از آن
- ابعاد تکریم مادر باردار:
- **تکریم کلامی:** صحبت با لحن محترمانه ، مهربان و آرام- اجتناب از سرزنش ، تحقیر یا مقایسه مادر با دیگران- پاسخ صبورانه به پرسش های مادر
- **تکریم غیر کلامی:** حفظ ارتباط چشمی با احترام- پرهیز از رفتار خشن یا بی تفاوت - فراهم کردن محیطی امن ، آرام و با حفظ حریم خصوصی
- **تکریم در مراقبت های بالینی:** توضیح دادن هر اقدامی به مادر- مشارکت دادن مادر در تصمیم گیری ها- اجازه برای حضور یک همراه- رعایت مسائل اخلاقی و عدالت در ارائه خدمات
- **تکریم روانی و اجتماعی مادر:** توجه به اضطراب ها و نگرانی های مادر-حمایت عاطفی و اطمینان بخشی- احترام به باورها و فرهنگ خانواده
- **نتیجه تکریم مادر باردار:** افزایش اعتماد و همکاری مادر با تیم درمانی- کاهش استرس و ترس مادر -تجربه مثبت از زایمان- تقویت دلبستگی مادر و نوزاد و ارتقای سلامت خانواده و جامعه

حمایت روحی و روانی مادر

- حمایت روحی و روانی مادر یکی از ارکان مهم مراقبت کرامت محور در دوران بارداری ، زایمان و پس از زایمان است. این حمایت به مادر کمک می کند تا اضطراب و ترس های طبیعی را بهتر مدیریت کند و تجربه ای مثبت و ایمن تر از بارداری و زایمان داشته باشد.
- **حمایت روحی روانی در بارداری:** گوش دادن فعال به نگرانی های مادر- آموزش در مورد روند بارداری و زایمان برای کاهش ترس ناشی از ناآگاهی-حمایت همسر و خانواده در کارهای روزمره
- **حمایت در حین زایمان:** حضور یک همراه مورد اعتماد برای کاهش استرس-اطمینان بخشی و گفت و گوی آرام بخش توسط ماما یا پزشک- ایجاد محیطی آرام ، امن بدون سر و صدا -احترام به انتخاب های مادر
- **حمایت پس از زایمان:** حمایت برای پیشگیری از افسردگی پس از زایمان-کمک به مادر در شیردهی و مراقبت از نوزاد- انجام تماس پوست با پوست بلافاصله پس از زایمان- تشویق مادر به بیان احساساتش و جدی گرفتن نگرانی های مادر-جلب مشارکت همسر و خانواده در مراقبت از نوزاد و مادر
- **اثرات مثبت حمایت روحی و روانی:کاهش** اضطراب و افسردگی مادر- بهبود تجربه زایمان- افزایش رضایتمندی مادر-ارتقای سلامت جسمی و روانی مادر و نوزاد

دستورالعمل کشوری منشور کرامت مادری

- مصادیق احترام و تکریم مادران باردار و مادران دارای کودک 2 سال:
- ارتباط کلامی و غیرکلامی توام با آرامش توسط مسئولین
- فراهم کردن محل نگهداری کودک تا دو سال، اتاق استراحت، اتاق شیردهی برای مادر باردار
- در اولویت قرار دادن استفاده از پارکینگ محل خدمت
- موافقت با مرخصی استحقاقی ساعتی یا روزانه و درخواست مرخصی به علت بیماری فرزند با ارائه گواهی پزشکی
- محدود کردن ماموریتهای برون شهری
- در صورت امکان محدود کردن فعالیت شغلی در شیفت شب برای مشاغلی که شیفتهای گردشی دارند مانند بیمارستانها
- معرفی و فراهم کردن امکان شرکت در کلاسهای آمادگی برای زایمان برای مادران باردار و همسرانشان
- مشخص کردن مراکز خدماتی طرف قرارداد برای مراقبتهای دوران بارداری و زایمان و اطلاع رسانی به مادران
- امکان برقراری دورکاری در مشاغلی که قابلیت دورکاری دارد

- **تکریم از نظر فضای فیزیکی:**
- مسیر ورود و رسیدن به محل ارائه خدمت مشخص باشد به طوری که مادر هنگام ورود به مرکز سردرگم نشود
- پارکینگ مشخص در نظر گرفته شود
- محل عبور کالسکه فراهم شود و محلی برای نگهداری کالسکه
- در صورت امکان محلی برای نگهداری کودک همراه مادر باردار در نظر گرفته شود
- به منظور آراستگی فضای فیزیکی ، اتاق ها دارای رنگ آمیزی مناسب و پوستر های نشاط اور به دیوارها نصب شود
- در هنگام معاینه و اخذ شرح حال محیط به گونه ای فراهم باشد که حریم و محرمانگی اطلاعات مادر توسط ارائه دهنده خدمت رعایت شود
- اتاق معاینه و لیبر و زایمان امن و آرام برای مادر باشد

- **تکریم کلامی:**

- در اولین ملاقات ارائه دهنده خدمت خود را معرفی کند
- ماما یا پزشک سلام و احوالپرسی و خوشامد گویی را با روی خوش انجام دهد
- ارتباط کلامی و غیر کلامی مناسب و موثر همراه با آرامش در کلام و رفتار با مادر و همراه وی برقرار نمایند، به گونه ای که موجب نگرانی و اضطراب وی نشود
- ارائه دهندگان خدمت از بیان عباراتی که موجب القای هر گونه ترس و هراس نسبت به بارداری و یا زایمان می شود خودداری نمایند
- با گوش دادن به صحبت ها و پاسخ به سوالات مادر ، فرصت بیان نیازها و رفع نگرانی ها داده شود
- توجه به اعتقادات و باورها و ارزشهای فرهنگی
- ارائه دهندگان باید به آنچه مادران و خانواده‌هایشان می گویند گوش دهند و دانش بهداشتی را به گونه ای که مادر متوجه می شود در اختیارش قرار دهد

• تکریم فرایندی:

ارائه خدمت به مادران باردار و دارای کودک زیر دو سال در اولویت قرار گیرد

خدماتی که در مرکز برای مادر باردار و مادر دارای کودک زیر 2 سال انجام می شود در معرض دید مراجعین قرار بگیرد

نوبت دهی از طریق شبکه های اجتماعی ، پیامک برای جلوگیری از اتلاف وقت و طولانی شدن انتظار برای مراقبت به اطلاع مادر رسانده شود

در صورت ارجاع برای سونوگرافی رادیولوژی ، آزمایش، خدمت بدون انجام معطلی انجام شود

آدرس مراکز ارائه خدمت در اختیار مادر قرار بگیرد

اسامی ، آدرس و شماره تلفن های بیمارستان هایی که مادر می تواند به آنها مراجعه کند در اختیار وی قرار بگیرد

بازه زمانی مراجعه و نحوه گرفتن نوبت برای معاینه مشخص شود.■

ارتباط غیر کلامی غیر موثر:

هنگام صحبت با مادر به کاغذ یا کامپیوتر نگاه کردن

اخم کردن و گره در ابرو انداختن

بی حرکت بودن هنگام صحبت با مادر

عکس العمل نشان ندادن به صحبت های مادر

نگاه کردن از بالا به مادر

ارتباط غیر کلامی موثر:

هنگام صحبت کردن به چشم و صورت مادر نگاه کنید
با روی خوش و چهره دارای لبخند با مادر ارتباط برقرار کنید
هنگام صحبت کردن از دستها و حرکات سر و گردن استفاده کنید
با حرکات سر صحبت‌های مادر را تایید کنید
چشم‌ها هم سطح چشم مادر

• مصادیق ارتباط موثر با مادر باردار و دارای کودک تا 2سال

- . خودتان را به مادر و همراهش معرفی کنید و مادر را با نام یا نام خانوادگی (ترجیحا با نام کوچک) صدا بزنید.
- . هنگام صحبت کردن با مادر به چشماهیش نگاه کنید و ارتباط غیر کلامی برقرار کنید.
- . اطلاعات به شیوه واضح به مادر داده شود و از به کار بردن اصطلاحات پزشکی اجتناب کنید. می توانید از تصاویر و نمودارها برای آگاهی دادن به مادر استفاده کنید.
- . به نیازهای مادر احترام بگذارید و با نگرش مثبت به نیازهای مادران پاسخ دهید.
- . قبل از انجام هر اقدامی از مادر اجازه بگیرید و به خواسته های او احترام بگذارید.
- . با همدلی و مهربانی از نیازهای عاطفی مادران حمایت کنید از طریق تشویق، تحسین، اطمینان دادن و گوش دادن فعال به صحبت های مادر از او حمایت کنید.
- . از انتخاب او حمایت کنید و به وی اطمینان دهید که از انتخاب او حمایت می کنید

- اطمینان دهید که تمامی اقدامات برای وی توضیح داده خواهد شد و برای اقدامات طبی رضایت آگاهانه گرفته می شود.
مادر را تشویق کنید که نیازها و اولویت های خود را بیان کند. خانواده را در جریان اتفاقاتی که در فرآیند بارداری می افتد قرار دهید و بخواهید که سوالات شان را از شما بپرسند.
اطمینان دهید که تمامی موارد کاملاً محرمانه می ماند.
به مادر در خصوص نحوه رسیدگی به شکایات راهنمایی کنید.
در مورد انتخاب همراه برای حمایت عاطفی حین بارداری و زایمان به مادر آگاهی دهید. همراه باید به انتخاب مادر باشد. همراه می تواند همسر یا بستگان هم جنس و یا مامای همراه باشد

- کلماتی که نباید به مادر گفت:

- الان زمان مناسب برای بارداری نیست

- کلماتی که لازم است جایگزین شود:

- بارداری شاهکار خلقت است ، خداوند شما را برگزیده و در خلق یک موجود زنده شما را با خودش شریک کرده است

- تبریک برای اینکه باردار شدید

- کلماتی که نباید به مادر گفت:
- بارداری بیماری است
- کلماتی که لازم است جایگزین شود:
- بارداری یک امر طبیعی است انسان هم مانند بقیه پستانداران می تواند باردار شود و مراحل را به طور طبیعی طی کند . تفاوت انسان و دیگر پستانداران در اینست که انسان ها با مراقبت صحیح می توانند خطر را به موقع تشخیص دهند و مادر و نوزاد را از خطرهای احتمالی نجات دهند

- کلماتی که نباید به مادر گفت:

- بارداری پر از خطر است

- کلماتی که لازم است جایگزین شود:

- بارداری یک مرحله از زندگی است مثل دوره نوجوانی ، دوره بلوغ هر دورانی با تغییراتی همراه است

منشور کرامت مادری

- کلماتی که نباید به مادر گفت:
- فرزند باعث زحمت است
- کلماتی که لازم است جایگزین شود:
- فرزند شما به شما هویت می دهد به اطرافیان هویت می دهد شما را تبدیل به مادر و همسرتان را تبدیل به پدر می کند. همینطور به اطرافیان هویت خواهر ، برادر، مادر بزرگ و پدر بزرگ ، عمو و خاله عطا می کند. ثمره زندگی فرزند شما است و هدیه شما به جهان هستی و تداوم وجود شما در این جهان است

- کلماتی که نباید به مادر گفت:
- چرا اینهمه بارداری و زایمان
- کلماتی که لازم است جایگزین شود:
- افرین که می توانید خانواده پرجمعیتی داشته باشید. اینها از موهبتهای خداوند است که به شما عطا کرده است. بدن هر خانم قادر است بارداری های متعدد را تجربه کند. مراقبتها کمک می کند که این دوران با سلامتی طی شود

کلماتی که لازم است جایگزین شود:

خانم باردار مقدس است و همه جای دنیا به او احترام می گذارند و در مواقع خاص اولویت را به مادر باردار می دهند

کلماتی که نباید به مادر گفت:
بارداری باعث بد شکل شدن ظاهر می شود

کلماتی که لازم است جایگزین شود:
اگر مراقبت‌ها را درست انجام دهید
فاصله کم بین فرزندان باعث
ارتباط بهتر بین
فرزندان می شود

کلماتی که نباید به مادر گفت:
فاصله این بارداری با فرزند قبلی
کم است نباید باردار می شدید

کلماتی که لازم است جایگزین شود:
با وجود بیماری زمینه ای ما به شما
کمک می کنیم که با مراقبت صحیح
بتوانی این دوران را با سلامتی طی
کنید

کلماتی که نباید به مادر گفت:
چون بیماری زمینه ای دارید نباید
باردار می شدید

کلماتی که لازم است جایگزین
شود:

فعالیتها در بارداری تغییر می
کند بهترین داشته شما فرزند
شماست پس به داشته هایت فکر کن
و از اینکه مادر می شوی به
خودت افتخار کن

کلماتی که نباید به مادر گفت:
فعالیتها در دوران بارداری
محدود می شود

کلماتی که لازم است جایگزین شود:

زیباترین دوران زندگی، دوران بارداری است که خداوند نور خود را به شما تابیده و شما را در رشد و نمو یک موجود زنده با خود سهیم کرده است. ارتباط با جنین در این دوران نه تنها موجب رشد عاطفی و ذهنی فرزندان می شود بلکه خاطرات خوشی را از این دوران برای شما به جا می گذارد. برای همین بهشت زیر پای مادران است تمام سختی های دوران بارداری را با دیدن نوزاد خود فراموش میکنید زندگی بخشیدن به یک انسان ارزش سختی های بارداری را دارد

کلماتی که نباید به مادر گفت:
بارداری دوران سختی است

کلماتی که نباید به مادر گفت: خیلی سوال می پرسی، اینقدر سوال نپرس	کلماتی که لازم است جایگزین شود: به سوالات مادر با آرامش پاسخ دهید به باورهای او احترام بگذارید و در صورت نادرست بودن باورها، با کلمات ساده، باور درست را آموزش دهید

کلماتی که لازم است جایگزین شود:	کلماتی که نباید به مادر گفت:
خداوند به گونه ای بدن پستانداران را آفریده است که تمامی نیاز های جنین از مادر دریافت می شود و جنین به خوبی رشد می کند. ضمناً مراقبت صحیح کمک می کند که مشکلی برای شما و جنین پیش نیاید.	آماده نبودن بدن موجب ناهنجاری در جنین می شود
به یاد داشته باشید شک شما دنیای خاصی برای جنین شماست در واقع خانه جنین شماست و در آنجا با تغذیه از شما در حال رشد و نمو و تکامل است این رشد و تکامل نه فقط جسم بلکه از نظر روحی و روانی هم در وی اتفاق	جنین در شکم مادر چیزی متوجه نمی شود

نقض کرامت مادر Abuse

- تست های تشخیصی غیر ضروری
- مانیتورینگ دائم و محدودیت حرکت مادر در هنگام زایمان
- آمنیوتومی
- بستری زودهنگام مادر بدون شروع دردهای خودبخود زایمان
- NPO نگه داشت مادر در طی زایمان
- اینداکشن یا اگمنت
- شستشوی واژن

نقض کرامت مادر Abuse

- اپیزیاتومی روتین
- فشار فوندال به قصد کمک کردن برای زایمان
- کلامپ زود هنگام بندناف - حداقل 60 ثانیه تا 3 دقیقه با تاخیر کلامپ شود.
- عدم تماس پوست با پوست
- آنتی بیوتیک حتی در موارد اپی زیاتومی ضروری نیست

کرامت نوزاد

- به نوزاد به عنوان یک انسان نگاه کنیم . واقعیت و ارزش بنیادی وجود انسان را برای نوزاد در نظر بگیریم . درک اینکه کرامت یک ارزش ذاتی است و در ابتدای خلقت انسان که کرامت جنین است با او همراه بوده است

نقض کرامت نوزاد

- همه ما موظف به حفظ کرامت کسانی که با ما در تماس اند هستیم .
فارغ از سن و جنس و سطح اجتماعی و اقتصادی
- مشارکت در انجام سقط جنین
- خشونت فیزیکی -ضربه دردناک به قصد احیا
- پروسیجر غیر ضروری
- گرفتن و حمل غیر ایمن نوزاد
- انگ و تبعیض -تبعیض در نوزادانی که والدین فقیر دارند -تبعیض در نوزادانی که پره ترم هستند

- تاریخ های لاکچری برای ختم بارداری نقض کرامت جنین است - بهترین راه انتقال جنین داخل رحمی است - سزارین های غیرضروری زیر 39 هفته
- نداشتن دانش کافی - عدم مهارت کافی - کمبود تجهیزات - کمبود نیروی انسانی کافی نقض کرامت نوزاد است
- هیپو ترمی : نبود امکانات گرمایشی نقض کرامت نوزاد است
- عدم انجام تماس پوست با پوست

- جدایی مادر و نوزاد را به صفر برسانیم - **zero separation** - و قتی بند ناف هنوز نبض دارد تماس پوست با پوست شروع شود - پوست و مغز از یک منشا جنینی هستند - حتی در هنگام انتقال مادر به پس از زایمان مادر و نوزاد جدا نشوند
- مراقبت کانگرویی فقط مخصوص نوزاد نارس نیست
- پرسنل کافی برای رسیدگی به مادر و نوزاد باشد
- عدم رعایت حریم خصوصی نوزاد - نوزادی که از بارداری نامشروع است باید محرمانه باشد.

- بازداشت نوزاد در بیمارستان بدلیل نداشتن هزینه درمان
- فقدان رجیستری و شناسنامه
- به خانواده نوزاد اجازه سوگ واری داده شود
- عدم دریافت مراقبت تسکینی نقض کرامت نوزاد است
- ترخیص زودهنگام نوزاد
- سرد یا گرم بودن محیط
- فقدان شیردهی
- کمبود تجهیزات

- شیر خشک دادن نقض کرامت نوزاد است. شرکت های تولید کننده شیر خشک سالانه 55 میلیارد دلار هزینه می کنند تا مادرها را مجاب کنند از شیر خشک استفاده کنند - اصطلاح شیر کمکی برای شیر خشک استفاده نشود

- **شیر مادر** : 60 درصد شیر مادر صرف رشد مغزی می شود - شیردهی یک مهارت است که باید بیاموزیم و به مادران آموزش بدهیم - شیر دهی نوزاد نارس و بیمار نیازمند مهارت های خاصی است

- بانک شیر مادر مهربانانه ترین و سودآورترین بانک ها است

حق انتخاب و تصمیم گیری

• **رویکرد بیمار محور:** درمانگر باید در انتخاب روشهای مختلف درمانی بیمار را مشارکت دهد. رویکرد مشارکتی است.

• **رویکرد بیمار سالار:** درمانگر تکنسین اتونومی بیمار است و کنترل و انتخاب کامل در دست بیمار است. مانند سزارین های غیر ضروری. به بهانه مشارکت بیمار نباید تشخیص بالینی خود را زیر سوال ببرد

• **رویکرد درمانگر سالار:** درمانگر قیم اتونومی بیمار است

رضایت آگاهانه

- اهمیت اخذ رضایت آگاهانه و مشارکت بیمار شامل 2 محور از 5 محور منشور حقوق بیمار است
- علت اخذ رضایت آگاهانه **بهبود رابطه بیمار با درمانگر** است. اعتماد بیمار نسبت به درمانگر افزایش می یابد.
- مبنای مسئولیتی که برای درمانگر در نظر گرفته می شود قصور درمانگر است. اگر کار درست انجام شود بخاطر نداشتن رضایت آگاهانه فرد مقصر نمی شود.

- ماده 495--هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام می دهد موجب تلف یا صدمه بدنی گردد ضامن دیه است مگر آنکه عمل او مطابق مقررات پزشکی و موازین فنی باشد یا اینکه قبل از معالجه برائت گرفته باشد و مرتکب تقصیری هم نشود و چنانچه اخذ برائت از مریض به دلیل نابالغ یا مجنون بودن او معتبر نباشد و یا تحصیل برائت از او به دلیل بیهوشی و مانند آن ممکن نگردد، برائت از ولی مریض تحصیل شود.
- تبصره 1- در صورت عدم قصور یا تقصیر پزشک در علم یا عمل برای وی ضمان وجود ندارد هر چند برائت اخذ نکرده باشد.
- تبصره 2- ولی بیمار اعم از ولی خاص است مانند پدر و ولی عام که مقام رهبری است. در صورت فقدان یا عدم دسترسی به ولی خاص، رئیس قوه قضائیه با استیذان از مقام رهبری و تفویض اختیار به دادستان های مربوطه به اعطای برائت به طبیب اقدام می نماید

- ماده 72- شاغلان حرف پزشکی و وابسته موظفند شخصا از اخذ رضایت آگاهانه از بیماران قبل از اقدام به مداخلات پزشکی اطمینان حاصل کند
- وظیفه ی اخذ رضایت آگاهانه بر عهده ی حرفه مند معالج یا یکی از اعضای تیم معالجه به نمایندگی و تحت نظارت حرفه مند معالج است و نمی تواند به دیگر افراد سپرده شود
- سن قانونی برای اخذ رضایت 18 سال است علاوه بر اینکه به سن بلوغ رسیده باشد ظرفیت تصمیم گیری نیز داشته باشد.

- ماده 73- برای انجام هر مداخله پزشکی ، در صورتی که فرد به سن قانونی رسیده و صلاحیت تصمیم گیری نیز داشته باشد ، **رضایت آگاهانه خود فرد بسنده** است و به رضایت فرد دیگری از جمله همسر یا پدر نیازی نیست. حرفه مندان مکلفند در فرض صلاحیت بیمار، از اصرار برای گرفتن رضایت همسر و پدر که به تاخیر در ارائه خدمات سلامت به بیمار می انجامد ، خودداری کنند.

- مواردی از مداخله غیر درمانی پزشکی که بر باروری فرد یا رابطه زناشویی وی تاثیر جدی و بازگشت ناپذیر می گذارد ، در صورتی که فرد متاهل باشد ، منوط به رضایت همسر خواهد بود.

سقط جنایی

- به معنای ختم ارادی حاملگی از رحم که در آن قصد و عمد وجود داشته اشد و از مراجع قانونی کسب اجازه نشده باشد.
- در اکثر کشورها **سقط جنایی جرم بزرگی** محسوب می شود و علاوه بر اینکه یک جرم جنایی است برای کسی که در آن درگیر میباشد بر حسب شغل وی مجازاتهایی انضباطی و حرفه ای در پی دارد.

سقط جنین

• ماده 624 —

- اگر طبیب یا ماما یا دارو فروش و اشخاصی که به عنوان طبابت یا مامایی یا جراحی یا داروفروشی اقدام می کنند وسایل سقط جنین فراهم سازند و یا مباشرت به سقط جنین نمایند به حبس از 2 تا 5 سال محکوم خواهند شد و حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط صورت خواهد پذیرفت و طبق تبصره 4 ماده 56 قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت علاوه بر مجازات مقرر در ماده 624 قانون مجازات اسلامی پروانه فعالیت ایشان ابطال میشود.

موانع بر سر راه مراقبت کرامت محور مادری

- در سطح کلان: کمبود بودجه و منابع
- عدم وجود دستورالعمل های مربوط
- ضعف پژوهش های کاربردی
- ضعف سیستم ارجاع مناسب

- در سطح فردی: نا آگاهی زنان از حقوق خود
- در سطح سازمانی: دیدگاه بالا به پایین ارائه دهندگان خدمت
- عدم آشنایی ارائه دهندگان خدمات با آرکان RMC
- کمبود نیروی انسانی
- ساختار نامناسب ارائه خدمات (عدم جداسازی بخشهای زایمان طبیعی از زایمان نیازمند مراقبت ویژه)
- فقدان مراکز تولد
- ارتباطات ضعیف در سازمان

اقدامات مربوط به تقویت زیر ساخت های ارائه مراقبت کرامت محور

- تهیه و ابلاغ اجرایی آیین نامه تکریم مادر باردار در راستای اجرای قانون جوانی جمعیت
- تجهیز و بازسازی مراکز و بلوک های زایمانی به صورت ال دی آر که پیش شرط رعایت حریم خصوصی مادر می باشد
- سنجش رضایتمندی مادران از خدمات زایمانی و ابلاغ به دانشگاهها در ارتقای خدمات کرامت محور
- تلاش در راستای بهبود استاندارد نیروی انسانی ماما در مراکز به منظور فراهم آوردن امکان ارائه مراقبت مداوم ماما محور به ازای هر مادر یک ماما که هنوز تا رسیدن به این استاندارد فاصله قابل توجهی داریم. هر چند در قانون جوانی جمعیت این نسبت یک به دو در نظر گرفته شده است
- ارائه خدمات زایمان طبیعی با حداکثر پوشش فرانشیز بیمه ای
- برگزاری رایگان کلاس های آموزشی به منظور تقویت انتخاب آگاهانه روش زایمان، افزایش آمادگی برای زایمان و ترویج زایمان طبیعی